

אמנות

הידי. כל השמות יהודיים. כל בתיהספר נושאים שמות יהודיים, כל בנייניהפאר הם בריכנסת.

עושר עצום. אלפיאלפים של וילות יקרות, מוקפות מידשאות, שתי ככונות בכל מוסך. כוח כלכלי מרובו, ששום עיתון או תחנתטלחזיה אינו מעז להתחרות בו.

ובכל זאת — התחושה העיקרית היא פחד. פחד אינסטינקטיבי, כמו פנייה יהודי קפן באוקראינה, הנתון לחסדי הקוזאקים.

אל תעשה גלים, אל תנענע את הסירה.

יש לחץ עצום של הקהילה על הצעירים שלא להשתתף בפעולות למען השלום בתיאטר-גאם, או למען זכויות הכושפים. היהודים בולטים מדי בתנועות אלה. תעסקו במקום זה בניינים יהודיים. תעסקו בישראל.

(היהודים הצעירים, אידיאליסטים, יחפים, מגודלישיער, בורחים מן ההחי הבורגני המח ניק הזה, הנפחד הזה, ומהווים חיל-חלוץ לכל תנועה רדיקלית. כאשר נתפסים וורקר-פצצות מהסכונים, או מבצעי מעשי-שוד פוליטיים, הורגישוטרים — השמות הם לעיתים קרובות יהודיים טהורים: זאקס, שפירא, גולדברג.)

פולחן ישראל הוא חלק מהתי מימסד. בכל קהילה שולטים הציונים, ואיסוף-הכספים למוען ישראל הוא המפעל העיקרי, ואולי היחיד.

אבל ישראל — אין זו ישראל האמתית, על רביגונותה העצומה, על מאבק הדיעות שבה, על מיוגון כוחותיה הפוליטיים והציבוריים.

ישראל של המימסד היא מדינה משעממת, מיוולטית כמו הקהילה עצמה, שכולה מדברת בלשון אחת — לשונה של הממשלה.

(כשממשלת ישראל משנה את דעתה, כמו שהיא עושה לפחות פעם בחודש, הופך הפסול למותר והמותר לפסול. העיקר לשמור על הקו באדיקות.)

סערה בבולטימור

אסיפה הסוערת ביותר שהיתה לי עד כה נתקיימה בבולטימור, במרכז הרובע היהודי העשיר. מארגני הסיוור שלי (אייגנן-שלום ותיק ומתון, הקרוי חבורת ההתפייסות, שנוסד במלחמת העולם הראשונה בהשראת הקהייקרים) בא במגע עם חבורת השלום היהודית באותה עיר. אלה פנו, כמקובל, אל בתי-הכנסת, כדי להזמין אותי לנאום באחד מהם. כולם כאחד סירבו. אין מקום להבריקנסת ישראל שאינו דבק בקו הממשלה.

לבסוף אירגנו מארחי אסיפה באופן פרטיוני, באולם פרטי קטן. מאתיים איש הצטופפו בחום מחניק, ומאות אחים חזרו כלעומת שבאו. אמרתי את דברי, ענית על שאלות ענייניות, ואז קם אחד מאנשי המימסד ושאל מדוע אני הושב שומתר לישראל אפופיוציוני להופיע בפני יהודים באמריקה.

„אני בא מארץ דמוקרטית“, אמרתי, „ואני מתגאה בכך. במולדתי יש מיוגון עצום של זיעות, ואנו קובעים את דרכנו תוך ויכוח והתמודדות. איננו פוחדים מדמוקרטיה, גם בעיצומה של מלחמה.

„ממה אתם פוחדים כאן? מדוע אתם רוצים שאנחנו נהיה טוטאליטריים? בכל העושר הזה שלכם, מדוע אתם כליכך חסרי ביטחון נעצמי? ואם אתם כליכך פוחדים, מדוע אינכם באים להשתקע בישראל?״

כמחצית הקהל פרצה במחאות-כפיים סוערות, המחצית השנייה מחאה-כף לבעל השאלה. התפתח ויכוח חריף בין שתי הדיעות.

לצערי היו המוטומטים ביותר דחקא שני צעירים ישראלים, כנראה שליחי בית-ר, ש-טיימו את הערב בשאגות קצובות: „בגין! בגין! בגין!“

הציונים של סיר הבשר

ה מקורה של גישה זו של מימסד הקהילות? היו לי על כך שיחות ממושכות עם יהודים משכבות שונות, שמצב זה הוא לורא להם. יש להם הסברים שונים.

אחד: „יש להם מצפון רע. הם ציונים קיצוניים, אבל הם לא חולמים לעלות לישראל. הם דבקים בסיר-הבשר. הם מחפים על כך בקנאות פרו-ישראלית, שחרגה מכל הגיון.“

שני: „זה בכלל לא נוגע לישראל, אלא למצב היהודים כאן. הם מריחים אנטי-שמיות בכל מקום. הם פוחדים שהביקורת הקלה ביותר על ישראל, אפילו ברוח טובה ומצד ידידי ישראל, יכולה לשים אותם לבזו לפני הגויים.“

שלישי: „להם מרגישים רע מפני שלא נהרגו באושוויץ, או מפני שלא עשו שום דבר להצלת היהודים בימי השואה. עכשיו הם עברו לקיצוניות ההפוכה, לקנאות בלתי-רציונלית.“

רביעי: „זוהי תגובה של אי-ביטחון, פחד, גלותיות. הם מרגישים שהמימסד הלכן אינו מקבל אותם, שהכושפים שונאים אותם, שהנוער שלהם עוזב אותם, והם מבולבלים ונפחדים. ישראל בשבילים היא דגל, נחמה, גן-עדן שאפשר להאמין בו. הם לא רוצים כלל לדעת מה קורה שם. הם רוצים לדבוק בחלום.“

המישי: „הם פשוט גזענים, כמו כל הלבנים האחרים. הם מחפשים ברית עם שאר הכוחות הגזעניים. הליברלים של אמרול, שתמכו במאבק הכושפים, הפכו עתה לאומניים וגזעניים, גם ביחס לאמריקה וגם ביחס לישראל.“

באמת לישראל. אין להם מושג על מה שקורה בישראל. אין הם יודעים כמעט מאומה על מאבק הכוחות אצלכם. אין הם יודעים שכוחות-השלום בישראל הם פטריוטיים. נדמה להם באמת שכל מי שאינו חוזר על הקו הרשמי, הוא סוטה ובוגד.“

יתכן שכל ההסברים נכונים במידת-מה. נדמה גם ששליחי ההסברה הישראלית מבולבלים.

יש כאן דיפלומטים ישראלים המעודדים את האדיקות הקיצוניות של המימסד היהודי, ודוחפים אותם להחניק כל אפופיוציה ומיוגון של דיעות. לעומתם יש דיפלומטים הסבורים דחקא שיהיה זה לטובת ישראל אם האמריקאים יראו את כל הדיעות הישראליות, כי כל דיעה ישראלית תמצא את קרבן בעלי הדיעות הדומות באמריקה.

בינתיים נראה כי ההסברה משותקת. ישראל מתוארת כביטחנות כמונוליתית. המימסד מפעיל את כוחו הכלכלי להעלמת דיעות אחרות.

ויש סכנה גדולה שבאחד הימים תתפרץ המרידות המבוטאת כיום רק בלחש, אך המכרסמת מתחת לפני השטח: „היהודים שולטים באמצעי התיקשורת. העם האמריקאי שומע רק צד אחד של המטבע.“

מונעים מהעם האמריקאי מידע חיוני.

זאת אמר לי כומר פרוטסטנטי, לא אנטי-ישראלי, הטוען שהיהודים הטילו עליו חרם מפני שהעז להגיד פעם, בתוכנית טלחזיה, שצריכים לשמוע גם את כענות הערבים.

כיום הראשון שלי בחשיגונטון נפגשתי עם קבוצת רבנים. גישתם היתה עוינת, ברוח: „אנחנו יודעים שיש בישראל התמודדות של דיעות, ולדעתנו זה טוב אבל אנחנו לא חושבים שהיהודים כאן צריכים לדעת על זה. זה רק יבלבל אותם.“

היתה לנו שיחה ארוכה, בחלקה חריפה. בסוף הודו כי לא הבינו את אופייה ומגמותיה של תנועת-השלום הישראלית. הם שלחו איגרות לחבריהם ברחבי ארצות-הברית, והמליצו בפניה לעזור לי להוסיף בפני טוונטיים.

כדי שאלה יודעו שיש כמותם גם בישראל, ולא יאמינו לחסידיו „אליפתח.“

תדרוך

*** **איוון עדין** (הבימה) — גיר-סה מתונה יותר של וירגיניה וולף מציגה שוב את תופת הבורגנות האמריקאית. הציגה המוצלחת ביותר של העונה בהבימה.

* **מלון פלאזה** (הקאמרי) — שי-לושה מערכונים מצחיקים המתרחשים בי-ארתו חדר מלון. בדיחות מקצועיות ומשחק קליל של אבנר חזקיהו ועדנה פלידל. מברר.

* **ההיגיה** (הבימה) „כיור מטבח“ בריטי שנופל בהרבה מן המקורות של ג'ון אוסבורן. משחק טוב של נחום בוכמן ו-שמואל עצמון.

* **אמלי** (הבימה) — די מצחיק, נורא רועש ורחוק מאד מרוח הפארסה הצרפתית של פידו. הצלחת הערב: התפי-אורות של לידיה פינקוביגני.

*** **חתונת הדמים** (הקאמרי) — תשוקות ומגו לאטיני סוער פורצים במי-חזה זה של לורקה, אחד הטובים שכתב, וההצגה משרתת אותו כראוי. ההצלחה הי-אמנותית של העונה.

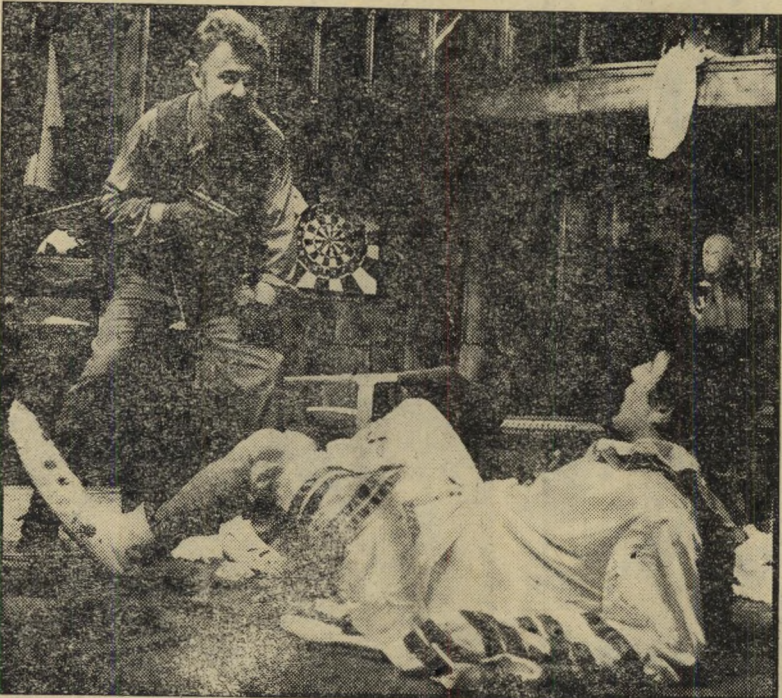
** **נדנדה בשניים** (התיאטרון הי-ציער) — הומור ופאתוס ביחסים שבין רקדנית יהודיה ומהנדס גוי, שניהם בודדים בכרך הגדול. מחזה רגיש של ויליאם גיב-סון, בביצוע כנה.

* **ג'אז פלום** (תיאטרון דגן) —

תהפוכות, כשבכל פעם כשנדמה לצופה כי הכל ברור ומובן לו, נוספים אלמנטים חד-שים ההופכים את הקערה על פיה. תעלולים ופעלולים יש במחזה זה, המ-בוסט בעיקר על משחקו של סופר הבלשים, בשפע. ואמנם, כל זמן שהבמה עמוסה ב-הם, הכל נראה עליו, מברר ומרתק. יש-ירות, התאבדות, התחכמויות וכאמור — תפניות בלתי צפויות. בקיצור: כל מה שניתן לצפות ממחזה-מתח שנכתב בכונה תחילה לספק צרכים מסחריים.

בידור בלבד. התפארה של יוסף קארל, המתארת חדר בטירה בריטית עתיקה, מר-שימה בהחלט. שני השחקנים מתורגלים הי-טב ומבצעים את המוטל עליהם בנאמנות (אם כי מומן לזמן פורחת אינו שורה מי-זכרונם), וכל הפעלולים עובדים כמתוכנן. ואולם כאשר מנסה בלש לעצור רגע בתנו-פת, כדי לעמוד על שליחותו המוסרית (שהיא ירודה ושטחית למדי) אזי מתחילים גם השחקנים להכשל, וכאן שום תירגול לא יצילם.

למזל הרב של כל הנוגעים בדבר, מר-בית ההרהורים לפילוסופים והצגת הרקע למחזה מצטמצמים לחלק הראשון של הי-מערכה הראשונה, ואחר כך הופך המחזה למתלה בלשית, די משגשגת, גם דיאלוגים מפולפלים המדברים על מאהבים למרחקים צצרים המשתתפים בתחרויות (אהבה) מתוך

מישה אשורב ויוסף שילוח ב„בלש“ מאהבים למרחקים קצרים

רוח ספורטיבית יותר מאשר למען הישגים. בלש עשוי למצוא לעצמו הרבה אוהדים. ולמי שמחפש כאן אמנות, יש רק תשובה אחת: בלש צריך לבדר. ליותר מזה, אין לצפות ממנו.

במזכ כוכב

בחוגי האמנות מעלים לאחרונה על נס את עלייתה המטאורית של שחקנית צעירה (26), אשר עד היום כמעט ולא עלתה על הבמה. שמה: מיכל נוי.

את נסיונה הבימתי הראשון היא קיבלה לפני שנה, כאשר התקבלה לצוות שחקני שיער, המוצג מזה כמה חודשים בארץ. עם פרישתה של מרגלית אנקורי במסי-בות מעורפות מן התפקיד הראשי בי-מחוזמר, הוצע למיכל ליפוף לתוך התפקיד של שילה.

היא נענתה לאתגר, למרות חששותיה הי-מורבים מן האחריות הכבדה שהיא נטלה בכך על עצמה.

הסתבר, שאת תפקידה היא הצליחה לגלם בצורה כה משכנעת, עד שלכדה את עיניהם של אנשי הבימה, שהתחבטו אותו זמן בי-מציאת שחקנית שתגלם את הדמות הנשית המרכזית במחזה עקדת יצחק. בבימויו של המבקר והסופר יורם קניוק.

קפיצת הדרך של מיכל חסרת-הנסיגון בי-שיער הביאה אותה גם באקראי לידי סי-כוי מזהיר נוסף: היא נכללה ברשימת הי-מועמדות של ניגור דוד לתפקיד שחקנית השנה.

מקצבי הדיסקוטקים בלבוש של בלט מר-דוני לצעירים ברוחם.

* **תל אביב הקטנה** (בימות) — גילגול נוסף של נוסטלגיה לתחילת תל-אביב, מוצלח פחות משני הגילגולים הי-קודמים, אבל משעשע בהחלט למי שלא ראה קודם את ההצגה.

תיאטרון

משחקי רצח

בלש (תיאטרון גודק) — התיאטרון המסחרי הישראלי, יהיו מגרעותיו אשר יהיו, עומד לפחות על כך שהצגותיו תר-פקנה בצורה מקצועית (המדובר בתיאטרון המסחרי האמיתי, לא בחאלטורות). סוף כל סוף, אם אתה רוצה שהקהל יבוא לר-אות את מה שאתה מציג, אתה צריך לספק לו תמורה.

בלש הועמד בצורה מיקצועית בהחלט על הבימה. היי קילוס שצבר כבר להיטים רבים בתיאטרון הישראלי (וירגיניה וולף, הנערים שבחבורה) ניצל את תעלוליו ופי-עלוליו של מחזה-מתח אשר נכתב בידי-אנתוני שאפר, אחיו התאום של פיטר (הציד המלכותי של השמש) שאפר.

הוא מחזה לשני גברים בלבד המתרחש כולו במקום אחד — מין טירה בריטית מצועצעת בה מתגורר מתבר ספרי בלשים (מישה אשורב) ואשר אל תוכה מתפרץ מהגר איטלקי הגר בשכנות (יוסף שילוח). בין השניים מתפתח עלילת מתח רבת